

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра хореографічного мистецтва**

**ВИКОРИСТАННЯ КАЗКОВИХ ОБРАЗІВ У
ВИКОНАВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДИТЯЧИХ БАЛЕТНИХ
СТУДІЙ**

Кваліфікаційна робота (проект)

Пояснювальна записка

на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконав: студентка 2 курсу
16-231М групи
Спеціальності 024 Хореографія
Освітньо-професійної (наукової)
програми Хореографія
Васіна Юлія Аркадіївна

Керівник: доцент Форостян А.Ф.

Рецензент: доцент Ракович В.В.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	6
1.1. Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції.....	6
1.2. Ідейно-тематична основа твору.....	10
РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ	15
2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору.....	15
2.2. Літературно-графічний запис хореографічної постановки...	16
2.3.Сценографія.....	19
ВИСНОВКИ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	25
ДОДАТКИ	27
Додаток А.....	27
Додаток Б.....	28
Додаток В.....	29
Додаток Г.....	30
Додаток Д.....	31
Додаток Е.....	36
Додаток Ж.....	37
Додаток З.....	38
Додаток И.....	39
Додаток К.....	40

ВСТУП

Актуальність проблеми. Для кожного з поколінь збереження духовних, національних та естетичних орієнтирів завжди мало велике значення. В умовах постійних соціокультурних змін, характерних для ХХІ століття ці виховні аспекти набувають актуальності. Хореографічне мистецтво, яке поєднує не лише танцювальне, а й інші види мистецтв, містить вагомий потенціал щодо виховання підростаючого покоління і завжди привертало до себе увагу дітей. Саме у дитячому віці закладаються основи особистості, відбувається орієнтація на розвиток духовності, самовираження і самореалізації, формується світовідчуття, все це важливе та необхідне в подальшому житті. Тому робота з дитячим колективом становить не аби який інтерес у гармонійному розвитку особистості засобами хореографії.

Розгалуженість та різноманітність дитячої хореографічної культури має різні форми організації роботи. Це самодіяльні і аматорські колективи народного танцю, сучасного танцю, класичного танцю – балетні студії.

Проблемою використання класичного танцю в дитячій хореографії та формування танцювальних навичок у учасників самодіяльних та аматорських колективів займались видатні викладачі-хореографи Г.Березова, О.Єльохіна, Л.Цветкова, А.Тараканова, Л.Андрощук, О.Мартиненко які зазначали, що саме класична хореографія для дітей - це необхідний крок у вивченні будь-якого танцювального напрямку.

Елементи вправ із класичного танцю включені до програм навчання з художньої та спортивної гімнастики, фігурного катання, естрадних танців, спортивного рок-н-ролу, акробатики, спортивних бальних танців., та є базовою системою для отримання необхідних хореографічних навичок.

Робота з дітьми в балетних студіях, з урахуванням психолого-фізіологічних особливостей розвитку, з методично вірно організованими та проведеними заняттями, з дотриманням вимог до дитячого репертуару, дає можливість розкрити творчий потенціал дітей, розвинути фантазію, творчу уяву, ініціативу та самостійність, вміння імпровізувати та мислити хореографічними образами.

Хореографічний образ це складне явище, яке відображається рухами, мімікою, позами, що розкривають емоційність, чуттєве сприйняття, характери дійових осіб та виконавців хореографічної постановки.

Виходячи з актуальності ми визначили **тему** нашої творчої роботи: «Використання казкових образів у виконавській діяльності дитячих балетних студій».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами: теоретичний матеріал роботи пов'язаний з темою дослідження кафедри хореографічного мистецтва ХДУ « Формування професійно-творчих здібностей майбутніх хореографів в умовах освітнього процесу ЗВО», та відповідає освітнім та навчальним програмам кафедри.

Мета творчої роботи полягає в обґрунтуванні доцільності використання хореографічних образів, що відповідають психолого-фізіологічним особливостям учасників дитячих балетних студій.

Для досягнення мети творчої роботи ми поставили наступні **завдання:**

- проаналізувати теоретичний матеріал та обґрунтувати історико-мистецькі засади хореографічної композиції;
- визначити ідейно-тематичну основу хореографічної композиції;
- описати композиційно-архітектонічну побудова твору;
- розробити графічну таблицю твору з описом хореографічного тексту;
- розробити оригінальну сценографію та створити костюми.

Об'єкт дослідження: виконавська діяльність дитячих балетних студій

Предмет дослідження: особливості використання хореографічних образів у творчій діяльності дитячих балетних студій

Методи дослідження. В роботі були використані наступні методи: збір інформації, метод аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення. Саме поєднання вищезазначених методів дозволяє розкрити сутність поставленої проблеми та забезпечує об'єктивність результатів роботи.

Оригінальність сценічного впровадження теми та ідеї твору, що підкріплюється самостійно створеною сценографією визначає **наукову новизну створеної хореографічної композиції**

Практичне значення одержаних результатів. Практична цінність здобутих результатів творчого впровадження кваліфікаційної роботи полягає в можливості використання в репертуарі самодіяльних і аматорських колективів класичного танцю – балетних студіях. А також, може використовуватись, як самостійна творча форма, так і як складова хореографічної вистави.

Апробація результатів творчої частини кваліфікаційної роботи. Створена хореографічна композиція була представлена на V Міжнародному фестивалі - конкурсі «Одеса зустрічає друзів», Всеукраїнському багатожанровому фестивалі - конкурсі мистецтв «Кришталевий фонтан», Всеукраїнському вокально-хореографічному фестивалі «Зимова казка», Всеукраїнському фестивалі хореографічних мистецтв «World of dancers» (Додаток А, Б, В, Г).

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-АНАЛІТИЧНА ОСНОВА ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

1.1 Історико-мистецьке обґрунтування хореографічної композиції

Дитяча хореографія це особлива царина хореографічного мистецтва (сукупність музики, рухів, танців, хороводів, ігор вправ, системи тренування), що адаптована або спеціально розроблена для дітей, доцільна і доступна для сприймання і переживання дитиною, призначена для репродуктивно-продуктивного виконання дітьми, відповідає виконавсько-наслідувальним і виконавсько-творчим музично-руховим можливостям дітей, має яскраво виражені образний зміст і музику, ігрові сюжети, просту і чітку форму, влучні назви рухів і танців, елементи зображувальності та наслідування можливості для образної танцювальної імпровізації тощо.

Хореографічному вихованню та музичному розвитку творчої особистості дитини за допомогою ігор із рухами, танцями, співом присвятив ряд своїх праць визначний український композитор, музичний діяч та хореограф В.Верховинець, який розкрив сутність українського танцю завдяки записам цілого ряду рухів, розробці словесного способу запису та доповненню його музичним матеріалом і схемами. Принципове значення для висвітлення проблеми формування особи засобами музично - хореографічного мистецтва мають теоретичні та експериментальні роботи відомих учених, митців-професіоналів, зокрема А.Гуменюка, П.Кононенка, В.Майбороди, А.Погрібного, О.Вишневського. Здійснюються спроби розглянути окреслені питання на матеріалах різних форм хореографічної культури (М.Загайкевич, В.Пасютинська, А.Гуменюк, Ю.Станішевський,

С.Забредовський, Ю.Шкоріненко) та підготовки професійних кадрів (Т.Чурпіта, С.Зубатов, Т.Ахеян, В.Володько) [14].

Хореографічне мистецтво видовищне, виконавське і ґрунтується на музичному сприйнятті. Головним його твором є танець, вистава. Умовно хореографічну культуру можна поділити на класичну, народну, модерну. В сучасній культурі успішно функціонує класичний балет.

Навчання основам класичного танцю, прививає учасникам дитячого колективу почуття форми, художній смак, сприяє фізичному удосконаленню. І думка про те, що заняття класикою псують манеру виконання народної, бальної чи сучасної хореографії, помилкова, так як пластичне, гармонійне виховання тіла може тільки допомогти в оволодінні манерою виконання будь-якого танцю.

Для успішної роботи з дитячим хореографічним колективом керівник повинен бути компетентним в особливостях розвитку дітей різного віку.

Розвиток людини у процесі індивідуального життя називають онтогенезом. Онтогенез відбувається у різних напрямках: морфофізіологічний (як становлення організму), психічний (розвиток людини як свідомої суспільної істоти). Виділяють декілька аспектів розвитку: біологічний, психічний, соціальний і духовний (моральний).

Біологічний розвиток проявляється в дозрівання анатомо-фізіологічних структур, зміни функцій різних систем і органів людини.

Психічний розвиток виражається в ускладненні психічних процесів і здібностей - почуттів, відчуттів, сприйняття, мислення, пам'яті, уяви, в ускладненні таких психічних утворень, як здатності і мотиви діяльності, потреби і інтереси, ціннісні орієнтації.

Соціальний розвиток – це поступове входження людини в різні види відносин – економічні, правові, суспільні, виробничі. Людина стає членом суспільства, засвоюючи всі ці види відносин і в них – свої функції.

Духовний (моральний) розвиток проявляється в осмисленні людиною життєвого призначення [21].

Враховуючи всі ці аспекти, керівник дитячого колективу буде своєю діяльністю, складає плани виховної роботи, уміло, згідно з віковими особливостями, розподіляє фізичне навантаження, формує репертуар на основі зрозумілих кожній віковій категорії хореографічних образів.

Зупинимось детальніше на хореографічному образі. Хореографічний образ це складне явище. Його зримі компоненти (рух, міміка, пози) — лише матеріал для створення внутрішньої структури, у якій головну роль відіграє емоційність, чуттєве сприйняття тієї чи іншої життєвої ситуації, дії. Хореографічні образи для дитячого танцю повинні бути зрозумілі дітям, щоб їх можна було втілити у рухових діях. Ознайомлюючи дітей з образом педагог використовує ігрову форму пояснення і творчу імпровізацію дітей. Ігри служать прекрасним засобом створення атмосфери радості, бадьорості, задоволення. В іграх діти легко засвоюють і вдосконалюють життєво необхідні навички. Дітей приваблює емоційність ігрових вправ, також доречно використання казкових образів. Втілення казкового образу в хореографії має дуже важливе значення для виховання особистості дитини. Класичному танцю підпорядковуються будь які образи, характери і персонажі. Казкові образи близькі, улюблені, поетичні та доступні для дитячого розуміння, хореографічні рухи танцю прості, відповідають здібностям, фізичним можливостям дітей [18].

Використання ігрової форми, казкових образів, аналіз простих рухів, удосконалює пам'ять дитини, поглиблює уявлення про зміст танцю, його жанри, форми, засоби виразності, хореографічні образи в цілому.

Працюючи над створенням власної хореографічної композиції для творчої роботи, з метою вірного вибору художнього матеріалу,

оцінюючи його з точки зору актуальності теми, відповідності рівня підготовки учасників та глядача, адекватності хореографічної лексики та відповідність музики, ми передивились багато дитячих театральних вистав, балетів, перечитали твори для дітей, проводили бесіди з учасниками дитячої балетної студії з метою дізнатися, які образи їм цікаві. Виходячи з вищезазначеного, керуючись власними спостереженнями та дослідженнями, за основу хореографічної композиції нами було взято сюжет одноактного казкового балету романтичного стилю - «Фея ляльок», композитором якого є Йозеф Байер – скрипаль Віденського королівського оркестру, керівник балету Віденського королівського театру. Його твори мали велику популярність та сприяли розвитку романтичного високого класичного танцю, що веде в казковий прекрасний світ мрій та чарівності [20].

Створюючи власну хореографічну композицію, обравши тему, музичний матеріал, визначивши стиль твору, його жанр, хореографічну мову, ми донесли свій задум до учасників колективу. Залучення вихованців студії до процесу створення танцю проводиться з виховною метою, робить їх однодумцями, дозволяє відчутти себе потрібними і рідними у колективі. В бесіді нами було обговорено характери героїв, їхні дії в танці, ескізи майбутніх костюмів і багато іншого. Таке спілкування допомагає підібрати виконавців на роль до майбутнього хореографічного твору, бо саме в обговоренні виявляються риси характеру, схильності, артистичні можливості кожної дитини.

Далі ми визначили основні моменти змісту танцю, побудували композиційний план в якому ретельно продумали сюжет, хореографічну лексику, малюнок танцю, ескізи костюмів і декорацій, сценічне освітлення та реквізити. Обравши виконавців до задуманої постановки, склавши хореографічну лексику, ми приступили до втілення нашого задуму на практиці. Тобто приступили до вивчення

хореографічної лексики у вигляді комбінацій, а також малюнку танцю, ретельно все відпрацьовуючи.

1.2 Ідейно-тематична основа

Тема: яскравий світ дитинства

Ідея: дитинство має бути у кожної дитини яскравим та казковим. Тільки в атмосфері любові та мрій формується щаслива дитина.

Надзавдання: кожна дитина повинна рости, формуватися в умовах щастя та любові. Відповідальне завдання дорослих створити ці умови.

Наскрізна дія: гра дитини в ляльки, яка формує її світогляд, відношення до оточуючих, розвиває емпатію, комунікативність та соціалізує у суспільстві.

Конфлікт позитивних та негативних казкових героїв, які протидіють один одному у досягненні своїх цілей, відповідно до своїх світоглядів.

Видова спрямованість: класичний танець.

Танцювальна форма: хореографічна композиція (триптих)

Танцювальний жанр: лірико-казковий.

Лібрето.

Дитинство - це казковий, прекрасний світ мрій і чарівності. Дитяча свідомість нестримна, образи, народжені в ній переносять нас в дивний, чаруючий ляльковий світ.

І ось перед нами лялька, що вміє говорити. Це нова іграшка, одягнена в дивну, красиву сукню. Її зачіска, шовковисті локони, великі блакитні очі з довгими віями так і ваблять. Дитяча уява надихнула її життям, господарка ляльки пригадує, як сама була маленькою і вимовляла лише декілька слів, саме ці, такі рідні, милі для дитини слова може говорити лялька: «мамо», «тато», «я тебе кохаю», вона грається, танцює, приваблюючи своїми рухами господарку до себе. Але вона дещо зарозуміла, і хоче щоб гралися тільки з нею, забувши інших.

Тим часом на сцені з'являється зламана лялька. Колись вона теж мала яскраве вбрання, гарну зачіску і була улюбленою іграшкою. Зараз вона зламана, виглядає дещо кумедно, але це не вплинуло на її характер. За лагідність та добру вдачу господарка любить її, як і раніше, та не кидає напризволяще, бо стара подружка, краще двох нових.

Зламана лялька засмучена поведінкою Ляльки, що говорить, але на допомогу її приходять Японська лялька. Це екзотична красуня, має незвичне вбрання, всі інші іграшки прислуховуються до неї, бо перш ніж потрапити до господарки, вона довго подорожувала, багато чому навчилась і дуже розумна.

Настає вечір, і дівчинка, втомлена від бурхливого дня, іде відпочивати. Перед сном мати читає їй улюблену казку «Червоний капелюшок». Дівчинка засинає, і сон переносить нас у її бурхливу фантазію – країну казок де з'являються декілька червоних капелюшків, героїнь улюбленої казки дівчинки. Хоч і виглядають вони однаково, та всі мають різні характери та вдачу, які розкриваються в хореографічній постановці засобами класичного танцю. Одна з ляльок відрізняється своєю примхливістю, вважає себе найгарнішою, вередує та не хоче товаришувати з подругами. Інші ляльки намагаються привабити її до себе, в атмосфері гри та доброзичливості вередлива лялька змінює своє ставлення до подруг.

Характеристика хореографічних образів.

Лялька, що говорить. Це нова іграшка, яка має пишне, багате вбрання, гарну зачіску. Її перевага в тому, що вона, на відміну від інших іграшок, вміє говорити. Вона пишається собою, вважає, що має перевагу над іншими. В цьому образі поєднується зовнішня краса і негативні риси характеру (пихатість, зарозумілість).

Японська лялька – екзотична красуня з далекої невідомої країни. Її вбрання незвичне для нас. Вона розумна, стримана, підтримує

слабших. Подорожуючи до своєї господарки, вона, хоч і лежала в коробці, а все ж таки багато чула і бачила через прозорий верх. Тепер вона може багато розповісти і всі її із задоволенням слухають.

Зламана лялька. Це вже старенька іграшка. Її, колись гарне вбрання, втратило колишній блиск, зачіска зіпсувалась. У неї є вади – вона зламана і тому виглядає дещо кумедно. Але, не зважаючи на це, господарка любить її. За задумом балетмейстера - постановника за зовнішньою непривабливістю ховається добра, лагідна лялька.

Червоні капелюшки. Це група ляльок. Зовні вони виглядають однаково. Всі чепурненькі, в пишних спідничках, гарних капелюшках. Вони дружно танцюють, граються. Вони лагідні, добрі, ніжні. На фоні всіх виявляється лялька, яка, чомусь, стала вважати себе найгарнішою. Її гордощі, пихатість, зарозумілість дуже набридли її сестричкам, але вони оточують її увагою, граються з нею і поступово маленька вереда змінюється на краще.

Аналіз музичного супроводу. Музика - основа танцю, і підбираючи музичний супровід слід пам'ятати, що музика надає рухам пластики, визначаючи його емоційний лад, характер, образну виразність. Надихаючи балетмейстера на нові сюжети, музика розвиває хореографічну дію, допомагаючи розкриттю образного бачення. Для створення глибоко художньої хореографічної постановки слід детально вивчити зміст музики та її структуру.

Музичний супровід до нашої хореографічної композиції, являє собою поєднання музичних творів австрійського диригента та композитора Йозефа Байера, у виконанні симфонічного оркестру Національної опери України ім.Т.Шевченка.

Йозеф Байер народився 6 березня 1852 року у Відні. Навчався у Віденській консерваторії, закінчивши яку, грав на скрипці в оркестрі Віденської придворної опери. У 1885 році був призначений художнім керівником балету в придворній опері і присвятив цьому своє життя.

Він є автором 22 балетів. Наведемо деякі з них, що були поставлені І. Хасрейтером у Віденській опері: «Віденський вальс» (1885), «Фея ляльок» (1888), «Сонце та земля» (1889), «Танцювальна казка» (1890), «Червоне та чорне» (1891), «Любов Буршей» та «Навколо Відня» (обидва — 1894), «Маленький світ» (1904), «Порцелянові дрібнички» (1908).

Підбираючи музичний матеріал ми загалом спиралися на музику, написану Йозефом Байером до балету «Фея ляльок», в якій можна почути відголоски віденського музичного життя XIX століття. Це мелодії, які побудовані на популярних «Віденських вальсах» і нагадують твори Ф.Шуберта, Й.Штрауса. Музична форма, особливості гармонічної структури, мелодичні лінії, побудова кожного музичного речення, фрази, засоби виразності, які використовує композитор для створення музичного твору надають танцю дійову лінію для пластичних характеристик діючих осіб і подій. Музичний матеріал для нашої постановки це музичні твори, які спеціально підібрані для роботи з дитячим колективом, поєднані тематичними та інтонаційними зв'язками, романтичні, співучі, дещо таємничі.

Лялька, що говорить.

Лад: мінорний

Форма: двочастинна проста

Розмір: 2/4

Темп: помірний

Загальна кількість тактів: 60 тактів

Хронометраж: 1,43хв.

Зламана лялька.

Лад: мінорний.

Форма: одночастинна

Розмір: 2/4

Темп: повільний

Загальна кількість тактів: 52 такти

Хронометраж: 1,29 хв.

Японська лялька.

Лад: мажорний.

Форма: тричастинна. проста

Розмір: 3/4

Темп: повільний

Загальна кількість тактів: 80 тактів

Хронометраж: 2,23 хв.

Червоні капелюшки.

Лад: мажорний, мінорний.

Форма: тричастинна.

Розмір: 2/4.

Темп: помірний.

Загальна кількість тактів: 112 тактів.

Хронометраж: 2,14 хв.

РОЗДІЛ 2. ЛІТЕРАТУРНО-ГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

2.1. Композиційно-архітектонічна побудова твору

Назва частини	Кількість тактів	Зміст
Експозиція	20 тактів	В казковому світі дитячої уяви з'явилась нова чудова іграшки, а саме Лялька що говорить.
Зав'язка	40 тактів	Примхлива красуня вивчає дитячу кімнату та її мешканців
Розвиток дії	52 такти	Нова мешканка дитячої кімнати показує своє ставлення до інших, розкриваючи вади свого характеру, ображає Зламану ляльку.
Кульмінація	80 тактів	Поява Японської ляльки, яка захищає стареньку Зламану ляльку (улюбленицю господарки).
Розв'язка	112 тактів	Поява всіх ляльок, перетворених дитячою уявою в героїнь її улюбленої казки – червоних капелюшків, які силою своєї доброзичливості, в атмосфері гри та уваги змінюють примхливий характер Ляльки, що говорить на краще.

2.2. Графічна таблиця твору та опис хореографічного тексту

Графічна фіксація постановки оформлена у вигляді таблиці, з використанням загальноприйнятих умовних позначок та скорочень.

Спина дівчини обличчя дівчини

Напрямок руху

Рух по колу

Архітектоніка	Малюнок танцю	Кількість тактів	Хореографічний текст
Експозиція		1-12	Номер починається з «точки». Під час вступу залишається на місці. Знаходячись в центрі сцени виконує комбінацію №1
		13-20	Рухаючись то вправо, то вліво, виконує комбінацію №2
Зав'язка		21-40	Просуваючись вперед, виконує комбінацію №3
		41-60	Рухаючись у зворотному напрямку,

			повторює комбінацію №3
Розвиток дії		61-71	В центрі сцени виконує комбінацію №4
		72-85	Рухаючись вправо з просуванням вперед, виконує комбінацію №5
		86-95	Рухаючись вліво з просуванням вперед, повторює комбінацію №5
		96-112	Повертаючись до центру сцени, повторює комбінації №1, №2
Кульмінація		113-130	Просуваючись з центра сцени вперед, виконує комбінацію №7
		131-160	Рухаючись по колу, повертається до центру сцени, повторює

			комбінацію №7
		161-175	В центрі повторює комбінацію №5
		176-192	Повторює комбінацію №3
Розв'язка		193-204	З правої куліси на півпальцях вибігають чотири виконавиці, повторюють комбінацію №1, №2.
		205-220	З лівої куліси на півпальцях вибігають наступні чотири виконавиці, виконують комбінацію №8.
		221-236	З просуванням вперед повторюють комбінацію №4

		237-257	Обертаючись повторюють комбінацію №5
		258-278	Рухаючись по колу повторюють комбінацію №6,7
		279-294	Повторюють комбінацію №5
		295-304	Сходяться в коло та на руках виносять одну з виконавець за лаштунки.

Рухи та комбінації розписані у додатках (Додаток Д).

2.3. Сценографія

Сценографія – це синонім декораційного мистецтва, яке визначається як мистецтво створення образу завдяки декораціям і костюмам, світлу та постановочній техніці.

Оформлення сцени. Відповідно до ідеї хореографічної композиції, сцена оформлена у вигляді дитячої кімнати. Задник сцени - великі вікна, крізь які видно вулицю, будинки навпроти, тощо. Вікна прикрашені драпірованою тканиною в рожевих кольорах, з боків вікон розміщені шафи та полиці на яких розташовані всілякі іграшки. Кольорова гама завіс обрана в рожевих, бордових та коричневих тонах. На наш погляд, оформлення вийшло гармонійним і красивим, воно відповідає віковим особливостям глядача та виконавців, приваблює їх і в той же час не відволікає від сценічного дійства. (Додаток Е).

Світлова партитура. Світлове оформлення сцени відповідає сценічному дійству, в ньому наявні паузи, акценти, динаміка, що допомагає створити візуальний образ. Витримуючи стиль та гармонію нам вдалося візуально створювати потрібний настрій, що значно посилило сприйняття хореографічної постановки. Використання автоматизованих освітлювальних приладів допомогло нам досягти необхідних ефектів при освітленні виконавців та декорацій.

Ескізи костюмів.

Костюм ляльки, що говорить складається з тунікоподібної сукні виконаної з шифону блакитного кольору. На комірці, талії та подолі сукня прикрашена білим мереживом, по переду від лінії талії на однаковій відстані розміщені три невеликі бантики. Сукня прилягає до фігури рівно настільки, щоб залишати виконавиці можливість вільно рухатись. Оскільки сукня напівпрозора, під неї одягається цільний купальник блакитного кольору. Купальник пошитий з тканини біфлекс, яка добре розтягується в різні боки та не сковує рух. На голові танцівниці капелюшок, тулія та поля якого прикрашені мережевими стрічками. Взуття – пуанти. (Додаток Ж).

Костюм японської ляльки - сукня стилізована під японський національний костюм, у традиційній кольоровій гамі та нагадує кімоно. Завдяки широким рукавам та спеціальним розрізам сукня вільно ковзає

вздовж тіла, зовсім не сковуючи рухів танцівниці. На голову одягається парик, що імітує класичну зачіску жінок Японії. Взуття – пуанти. З реквізиту, використовується японське віяло, прикрашене орнаментом у вигляді національного символу Японії – сакури. (Додаток З)

Костюм зламаной ляльки складається з сукні, у якій акцент робиться на вузькій талії та пишній спідниці. Сукня цільна, але присутня імітація жилета, що ніби одягнений поверх сорочки. Рукава широкі, призбирані на зап'ястку, та прикрашені мереживом. Спідниця двошарова з нижньою спідницею. Костюм виконано в біло-червоній кольоровій гамі та прикрашено мереживною стрічкою. На грудях прикраса у вигляді бантиків, що розташовані на одній відстані один від одного. Тканина сукні – стрейч велюр, рукава – атлас, нижня спідниця – фатин. На голові танцівниці капелюшок червоного кольору, тулія та поля якого прикрашені мережевими стрічками. Взуття – пуанти. (Додаток И)

Костюм червоних капелюшків схожий з костюмом зламаной ляльки і також складається з сукні, у якій акцент робиться на вузькій талії та пишній спідниці. Сукня виготовлена з напівпрозорого шифону білого кольору. Спідниця та рукава сукні прикрашені червоною атласною стрічкою, на грудях - прикраса у вигляді призбираной атласної стрічки, розміщеної навхрест. На голову одягається червоний капелюшок, виготовлений з атласних стрічок. Взуття – пуанти. (Додаток К)

ВИСНОВКИ

Для досягнення поставленої мети, яка полягала в обґрунтуванні доцільності використання хореографічних образів, що відповідають психолого-фізіологічним особливостям учасників дитячих балетних студій, ми виконали всі поставлені завдання і дійшли наступних висновків:

Проаналізувавши теоретичний матеріал та обґрунтувавши історико-мистецькі засади хореографічної композиції можна сказати, що хореографічне мистецтво, яке поєднує не лише танцювальне, а й інші види мистецтв, містить вагомий потенціал щодо виховання підростаючого покоління і завжди привертало до себе увагу дітей. Маючи широку розгалуженість та різноманітність дитяча хореографічна культура існує у різних формах організації роботи (колективи народного танцю, сучасного танцю, класичного танцю – балетні студії).

Спираючись на наукові та мистецькі праці видатних викладачів-хореографів Г.Березової, О.Єльохіної, Л.Цветкової, А.Тараканової, Л.Андрощук, О.Мартиненко, які займалися проблемою використання класичного танцю в дитячій хореографії та формування танцювальних навичок у учасників самодіяльних та аматорських колективів, можна зазначити, що саме класична хореографія для дітей - це необхідний крок у вивченні будь-якого танцювального напрямку.

Для успішної роботи з дитячим хореографічним колективом керівник повинен бути компетентним в особливостях розвитку дітей різного віку вміло будувати свою діяльність, складати плани виховної роботи, розподіляти фізичне навантаження, формувати репертуар згідно з віковими особливостями, використовуючи ігрову форму пояснення і творчу імпровізацію дітей, а також казкові образи, які близькі, улюблені, поетичні і доступні для дитячого розуміння,

хореографічні рухи танцю повинні бути прості, відповідати здібностям, фізичним можливостям дітей.

Визначивши ідейно-тематичну основу хореографічної композиції, яка представлена нами класичним танцем у формі танцювальної композиції (триптих) в лірико-казковому жанрі, ми зазначили, що дитинство - це казковий, прекрасний світ мрій і чарівності. Тільки в атмосфері любові та мрій формується щаслива дитина. Дитяча свідомість нестримна, образи, народжені в ній переносять нас в дивний, чаруючий ляльковий світ, де, конфлікт позитивних та негативних казкових героїв, які протидіють один одному у досягненні своїх цілей, відіграє велику роль у формуванні дитячого світогляду, відношенні до оточуючих, розвитку емпатії, комунікативності та соціалізації у суспільстві.

Музичний матеріал для нашої постановки це музичні твори Йозефа Байера до балету «Фея ляльок», які спеціально підібрані для роботи з дитячим колективом, поєднані тематичними та інтонаційними зв'язками, романтичні, співучі, дещо таємничі.

Описуючи композиційно-архітектонічну побудову твору ми визначили, що дії в танці розгортаються за законами драматургії. Всі п'ять компонентів композиції органічно пов'язані між собою. Експозиція дає зрозуміти нам, що це класичний танець, дії якого розгортаються в казковому світі дитячої уяви. Зав'язка – це поява нової чудової іграшки, а саме Ляльки що говорить. Розвиток дії відбувається, коли нова мешканка дитячої кімнати показує своє ставлення до інших, розкриваючи вади свого характеру, ображає Зламану ляльку. Кульмінацією є поява Японської ляльки, також красивої, крім того стриманої, розумної співчуваючої, яка захищає стареньку Зламану ляльку (улюбленицю господарки). Розв'язкою є поява всіх ляльок, перетворених дитячою уявою в героїнь її улюбленої казки – червоних

капелюшків, які силою своєї доброзичливості, в атмосфері гри та уваги змінюють примхливий характер Ляльки, що говорить на краще.

Також ми розробили графічну таблицю твору з описом хореографічного тексту, який розкриває особливості пластичного вирішення хореографічного твору. При записі використали загальноприйняті умовні позначки та скорочення.

Розробивши сценографію, ми посприяли розкриттю змісту і стилю хореографічної постановки, посилили її вплив на глядача. Оформлення сцени, світлова партитура та ескізи костюмів розроблялись з урахуванням віку виконавців та глядацької аудиторії.

З урахуванням вищезазначеного, ми створили власну хореографічну композицію, тим самим виконавши всі, поставлені для досягнення мети, завдання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базарова Н., Мей В. Азбука классического танца. Л. : Искусство, 1983.
2. Баришнікова Т. Азбука хореографії. М. : Рольф, 2001.
3. Березова Г. Класичний танець в дитячих хореографічних колективах. К. : Музична Україна, 1977.
4. Бочарникова Э. Страна волшебная - балет. М. : Детская литература, 1974.
5. Головкина С. Н. Уроки классического танца в старших классах. М. : Искусство, 1989.
6. Грибач Л. Б. Музичний супровід до занять у дитячому хореографічному колективі. Херсон : Видавництво ХДУ, 2006.
7. Грибач Л. Б. Навчально-методичний посібник «Музичне оформлення занять класичного танцю». Херсон : Видавництво ХДУ, 2009.
8. Звёздочкин В. Классический танец. Ростов-на-Дону: 2003.
9. Костровицкая В. Сто уроков классического танца. Л. : Искусство, 1981.
10. Кравченко І. А. Основи музичного аналізу в роботі хореографа. Херсон : Видавництво ХДУ, 2009.
11. Кривохижа А.М. Гармонія танцю. Навчально-методичний посібник для відділень хореографії педуніверситетів. К. : 2007. 196 с.
12. Мартиненко О.В. наукова робота студентів спеціальності «Хореографія»: навчально-методичні рекомендації. Бердянськ : Видавництво БДПУ, 2018. 205 с.
13. Мессерер А. Уроки классического танца. М. : Искусство, 1967.
14. Петро Фриз, хореографічна культура в контексті теорії і практики сучасного суспільства. *Молодь і ринок*. 2012. №8 (91).

15. Теорія і методика хореографії у питаннях і відповідях: навчальний посібник для студентів спеціальності хореографія / за ред. О.В.Мартиненко. Мелітополь : ПП Скребейко П.В., 2018. 344 с.
16. Шиліна О. О. Значення та послідовність вправ екзерсису класичного танцю. Херсон : Видавництво ХДУ, 2006.
17. Классический танец URL: // bolero-dance.com
18. Сказочный образ в хореографии. URL: <https://nsportal.ru/shkola/raznoe/library/2014/10/08/skazochnyy-obraz-v-khoreografii>)
19. Хореография: классический танец. URL: www.fitness-online.by
20. URL: <http://cyclowiki.org/wiki>
21. URL: <https://shpykivska-gromada.gov.ua/osoblivosti-rozvitku-i-viku-u-ditej-1522996428/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Общественная организация «Истоchnики будущего», Творческое объединение «MeДеФик»
 Детская музыкальная школа №1

**V Международный фестиваль-конкурс
 «ОДЕССА ВСТРЕЧАЕТ ДРУЗЕЙ»**

ДЯТЛОМ

ЮЛИЯ ВАСИНА
 Детская хореографическая школа
 Украина, г. Одесса

**ЗА БЕЗГРАНИЧНЫЙ ВКЛАД В
 РАЗВИТИЕ ИСКУССТВА И КУЛЬТУРЫ,
 ЗА ПОДДЕРЖКУ И ВОСНИТАНИЕ
 ТАЛАНТЛИВОЙ МОЛОДЕЖИ,
 ЗА МНОГОЛЕТНИЙ ТРУД
 ЗА ПРОФЕССИОНАЛИЗМ.**

Директор фестиваля
 Одесса, 29 **31 марта 2019 года**
 Наталья Никитенко

Додаток Б

ХОРЕОГРАФИЧЕСКИЙ КОНКУРС

ФОРМУЛА ДВИЖЕНИЯ
ДИПЛОМ

I
Место

Бабкина Елизавета
Ф.И. / Название коллектива

«Нежность»
Название номера

контемпорари
Номинация

11-13 лет – средняя категория, Rising
Категория

Васина Юлия
Руководитель / Постановщик

Одесса
Город

Члены жюри:

Ольга Бигус Декан факультета хореографического искусства Киевского национального университета культуры и искусств, заслуженный деятель искусств Украины, кандидат искусствоведения, доцент, член Национального союза хореографов Украины.

Ефим Коган Заслуженный работник культуры Украины, Кавалер ордена «За заслуги», лауреат премии «Народное признание», Директор Одесского городского центра хореографического искусства, Председатель одесской областной организации Национального хореографического союза Украины, балетмейстер, художественный руководитель ансамбля «Детство» и «Созвездия».

Антон Киба Финалист проектов «Танцуют Все -3», «Танцы со звездами» и «Танцуют Все - Возвращение героев». Хореограф-постановщик спектаклей «...одно важное», «Ромео и Джульетта». Основатель танцевальной студии «Cross Point».

ОРГАНИЗАТОР КОНКУРСА **AUST-ER** ОБЩЕСТВЕННАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ
Одесса, 2019 г.

Додаток В

Додаток Г

Додаток Д

Комбінація 1. Pasbalance.

Розгойдуючий рух; розвиває свободу координації усього тіла.

Вихідне положення: V позиція ніг, enface, права нога попереду, руки в підготовчому положенні.

Затакт 3/8 – demi plié у V позиції, ліва нога відкривається у бік II позиції, права витягується; руки відкриваються у II позицію, голова повертається ліворуч.

На раз -ліва нога переходить в demi plié, права підводиться в положення sou-de-piedпозаду; корпус злегка нахиляється ліворуч, права рука закривається в I позицію, ліва зберігає II позицію, голова - в повороті ліворуч.

На два -права нога підміняє ліву у V позиції на високих пів-Пальцях, ліва приймає положення умовного sou-de-pied, корпус, руки, голова зберігають попереднє положення.

На три – demi plié на лівій нозі, права одразу через sou-de-piedпозаду відкривається вбік, ліва нога витягується; права рука відкривається в II позицію, голова повертається праворуч.

На наступний такт рух виконується з правої ноги.

Комбінація 2. Tempslevesaute.

Вихідне положення: I позиція ніг, enface, руки в підготовчому положенні.

1-2-й такти: чотири tempslevesauté по I позиції на 1/4 кожне;

3-4-й такти: чотири tempslevesauté по II позиції на 1/4 кожне;

5-6-й такти: чотири tempslevesauté по V позиції (права нога попереду) в ерауlement croise;

7-8-й такти: чотири tempslevesauté по V позиції (ліва нога попереду) в ерауlement croise.

Комбінація 3. Pasechappe.

Вихідне положення: V позиція ніг, права нога попереду, ерауlement

croise.

1 -й такт: одне pasеcharре в ІІпозицію, завершити в Vпозиції ліва нога попереду в demi pile ерауlement croise (2/4); витягнутись з demi plié (1/4), demi plié поV позиції (1/4);

2-й такт: pasеcharре в ІІ позицію, завершити в V позиції права нога попереду в demi plié ерауlement croise (2/4); витягнутись з demi plié (1/4), demi plié по V позиції (1/4);

3-4-й такти: три pasеcharре в ІІ позицію, змінюючи V позицію на 2/4 кожне;

завершити в V позиції в ліва нога попереду в demi plié ерауlement croise; витягнутись з demi plié (1/4), demi plié поV позиції (1/4);

5-8-й такти: повторити рухи 1-4-го тактів, починаючи з лівої ноги.

Комбінація 3. Поворот з V позиції на півпальцях.

Вихідне положення: Vпозиція ніг, ерауlement croise, руки в підготовчому положенні.

На вступні акорди відкрити руки в ІІпозицію.

На раз –demi plié в Vпозиції.

На два -піднятися на високі півпальці, руки в ІІпозиції, голова праворуч.

На три -поворот вліво в точку 2 плану класу, ноги, зберігаючи натягнутість, міняються так, що ліва нога до кінця повороту опиняється попереду; руки з початком повороту закриваються в І позицію, погляд затримується в точці 1 плану класу, і як можна швидше повертається ліворуч.

На чотири -опуститись з півпальців на усю стопу, руки відкриваються на ІІ позицію.

Комбінація 4. I arabesque.

Вихідне положення: V позиція, ліва нога попереду, корпус і ноги в повороті в 7 точку плану класу. Руки в підготовчому положенні, поворот голови вправо.

На раз і два і -руки піднімаються в I позицію, голова нахиляється вліво, погляд на кисті рук.

На три і чотири і -права рука відкривається на II позицію, ліва -вперед, кисті рук повертаються долонями вниз. Права нога витягується назад і не затримуючись на підлозі, піднімається на 90°.

На раз і два і -другого такту, поза зберігається.

На три і чотири і -зайняти вихідне положення.

Комбінація 5. Pas-de-bourreeballotte.

Виконується в напрямку вперед і назад, передбачаючи активну участь у русі корпусу. Вправа сприяє виробленню навичок координації, які в подальшому використовуватимуться у більш складних рухах.

Вихідне положення: V позиція ніг, ераулемен tcroise, права нога попереду.

Затакт 3/8 – demi plié на правій нозі, ліва нога в положенні sou-de-riéd позаду, права рука в I позиції, ліва в II позиції.

Перший такт.

На раз -одночасно з поворотом корпусу в 2 точку класу ліва нога стає на високі півпальці в V позиції позаду, права нога на умовне sou-de-riéd; ліва рука з'єднується з правою в I позиції, голова - прямо, погляд на кисті рук.

На два - невеликий крок вперед на efface на високих півпальцях правої ноги, ліва нога в положенні sou-de-riéd позаду.

На три - ліва нога опускається на demi plie, права через прохідне умовне sou-de-riéd витягується вперед на efface, носком в підлогу. Права рука розкривається у II позицію, ліва - у I позиції; голова ліворуч; корпус відхилений назад (поза effacee).

На чотири – поза efface зберігається.

Комбінація 6. Grand echarpe.

Вихідне положення: V позиція ніг, ерауlement croise, права нога попереду, руки в підготовчому положенні.

Затакт 3/8: на першу 1/8 -руки розкриваються в *allongie*; на другу 1/8 –*demi plié* в V позиції, руки повертаються в підготовче положення; на третю 1/8 - високий стрибок з фіксацією V позиції в повітрі, корпус повертається *en face*, руки піднімаються в I позицію.

На раз -стрибок завершується на II позицію в *demi plié*, руки розкриваються в II позицію, голова в повороті праворуч.

На і - високий стрибок, в момент якого в повітрі фіксується II позиція ніг.

На два і - ноги з'єднуються в V позицію в повітрі (ліва нога попереду) і опускаються в стримане *demi plié*, *eraplement croise*. Руки закриваються в підготовче положення, голова в повороті вліво.

На три і - коліна витягуються.

На чотири - пауза.

Комбінація 7. *Sissonne fermee*.

Вихідне положення: *eraplement croise*, V позиція ніг, права нога попереду.

1-2-й такти: три *sissonnesfermeesy* III *arabesque* на 2/4 кожне; витягнутись з *demi plié* (1/4); *demi plié* в V позиції (1/4);

3-4-й такти: три *sissonnesfermeesna croisee* назад на 2/4 кожне; витягнутись з *demi plié* у V позиції (1/4); *demi plié* (1/4);

5-6-й такти: три *sissonnesfermees* праворуч і ліворуч із закриттям ноги вперед на 2/4 кожне; завершити ліва нога попереду в *eraplement croise*; витягнутись з *demi plié* (1/4); *demi plié* в V позиції (1/4);

7-8-й такти: три *sissonnesfermees* ліворуч і праворуч із закриттям ноги вперед на 2/4 кожне; останнє завершити в *eraplement croise*, права нога попереду.

Комбінація 8. *Sissonne tombee*.

Вихідне положення: *eraplement croise*, V позиція ніг, права нога попереду.

1-й такт: *sissonne tombee* вперед на праву ногу; руки у маленькій

позі croisee (2/4); pasassemble в V позиції; права нога попереду (2/4);

2-й такт: sissonne tombee вбік enface на праву ногу; руки у II позицію (2/4); pasassemble в V позиції; ліва нога попереду, epaulement croise 2/4);

3-й такт: sissonne tombee вперед на ліву ногу (2/4); pasassemble в V позиції; ліва нога попереду (2/4);

4-й такт: sissonne tombee вбік на ліву ногу (2/4); pasassemble в V позиції; права нога попереду, epaulement croise (2/4);

5-8-й такти: комбінація виконується у зворотному напрямку.

Додаток Е

Додаток Ж

Додаток 3

Додаток И

Додаток К